

Ragn-Sells yttrande av KN2023/03652 Remiss av EU-kommissionens förslag till direktiv om markövervakning och markresiliens (lag om markövervakning)

Ragn-Sells är ett av Sveriges främsta kompetensföretag inom återvinning och miljö. Vi är en del av Ragn-Sellskoncernen och finns även i Norge, Danmark och Estland. Vi erbjuder nyskapande och effektiva lösningar för att minimera, ta hand om och omvandla avfall till resurser.

Ragn-Sells har fått möjlighet att lämna synpunkter på EU-kommissionens förslag till direktiv om övervakning av jordhälsa och resiliens.

Övergripande slutsatser

- Lagstiftningen bör i största möjliga utsträckning syfta till att driva på frågan om ökad återvinning av näringsämnen och därigenom sluta kretsloppen.
- Reglerna för näringsåtervinning från produkter som klassificeras som avfall är mycket komplicerade och idag reglerade i olika lagstiftningar exempelvis genom slamdirektivet, gödselproduktförordningen, avfallsdirektivet, lagen om kritiska råvaror och direktivet om rening av avloppsvatten. Ragn-Sells anser att det är problematiskt att ovan nämnda lagstiftningar, och den nyligen föreslagna övervakningen av jordhälsa och resiliens, i stort sett har samma övergripande mål men inte synkroniseras i tillräcklig utsträckning. Ragn-Sells ser därför behov av en mer holistisk lagstiftning för att bättre skapa säkra och hållbara kretslopp av näring. Direktivet behöver således justeras och uppdateras för att säkerställa att det kompletterar det stora antalet lagstiftningar inom samma område och därutöver inte leder till motstridiga regler eller ytterligare administrativ börda.
- Kommissionen arbetar till viss del i silos vilket leder till att olika lagförslag, som ska fungera som verktyg för bättre miljö, minskade utsläpp och stärkt livsmedelssäkerhet, istället motverkar varandra. Ragn-Sells efterlyser därför ett bättre internt samarbete mellan och inom EU:s institutioner samt att direktivet tar bättre hänsyn till nuvarande och framtida lagstiftning samt andra initiativ.

Förslag till direktiv om markövervakning och markresiliens

Miljöföretaget Ragn-Sells omvandlar avfall till råvaror som kan användas om och om igen. Vi driver omställningen till en cirkulär ekonomi genom lösningar som minskar den egna och andra aktörers miljö- och klimatpåverkan och vi vill vara ett levande bevis på att omsorg om jorden och näringslivet går hand i hand.

Genomförandet av ett gemensamt EU-ramverk för övervakning och främjande av markhälsa och markresiliens är av yttersta vikt för EU:s och världens förmåga att föda sin befolkning. Ragn-Sells välkomnar därför kommissionens förslag till direktiv om övervakning av jordhälsa och resiliens. Ragn-Sells har dock vissa farhågor, framför allt när det gäller bristen på bindande mål för återvinning av näringsämnen. Det är av yttersta vikt att vi slutar tillföra näringsämnen i värdekedjan och istället börjar använda de vi redan har i systemet.

God hushållning med vatten behövs för att bevara och öka kvaliteten på marken

Om vi menar allvar med att bygga ett hållbart och klimatneutralt samhälle måste vi börja använda de råvaror vi redan har, särskilt de råvaror vi riskerar att få ont om. Detta gäller i synnerhet för de tre centrala makronäringsämnen – fosfor, kväve och kalium – som utgör handelsgödsel. Utan dessa viktiga näringsämnen skulle det vara omöjligt för bönder över hela världen att odla den mat vi behöver, särskilt som jordens befolkning förväntas fortsätta växa snabbt.

Mänsklighetens nuvarande hantering av dessa grundläggande ämnen är dock djupt problematisk. Användningen bidrar kraftigt till klimatförändringarna, förorenar miljön, förgiftar människor och slår rakt igenom känsliga planetära gränser. Ragn-Sells beklagar därför att kommissionen missar möjligheten att betona behovet av återvinning av näringsämnen från avloppsvatten och andra näringsrika avfallsströmmar. Bättre metoder för återvinning av näringsämnen är nödvändiga, både för att främja produktionen av hållbara cirkulära gödselmedel och för att begränsa överskott av näringsämnen till våra vattenkällor.

Reglerna för näringsåtervinning från produkter som klassificeras som avfall är dock mycket komplicerade och reglerade i flertalet olika lagstiftningar, exempelvis genom slamdirektivet, gödselproduktförordningen, avfallsdirektivet, lagen om kritiska råvaror och direktivet om rening av avloppsvatten. Överlag hindras effektiv återvinning av ett komplicerat ramverk av lagstiftningar som sätter olika regler för produkter som härrör från avfall än för andra produkter. Nuvarande lagstiftning förhindrar exempelvis användningen av fosfor som kommer från avfall, trots att den är renare och av högre kvalitet än den utvunna jungfruliga fosfor som används idag. Ragn-Sells framhåller därför att samma regler och höga krav ska täcka alla de ämnen vi lägger på vår jord.

Juridiska hinder som bristande standardisering förhindrar också användningen av återvunnet material. Övergången från avfall till en säljbar produkt i EU är mycket komplicerad och ibland till och med förbjuden. Ett exempel är foderfosfat, som för närvarande inte kan framställas från ett avfallsbaserat råmaterial oavsett kvaliteten på slutprodukten.

För att lindra problemen ser Ragn-Sells behovet av en mer ambitiös holistisk lagstiftningsändring. Vi anser att det är viktigt att möjliggöra återvinning av material med god kvalitet och effektiva funktioner.

Övervakning och bedömning av markens hälsa och förorenade områden

Korrekt avfallshantering har en direkt inverkan på vår marks hälsa, eftersom avfallshantering kan vara en källa till markförorening. Kommissionens ökade fokus på övervakning och tillämpningen av principen om att förorenaren betalar välkomnas därför.

Ragn-Sells vill betona vikten av att öka förorenarens skyldigheter att betala för det de släpper ut. Den som tjänar pengar på en produkt som innehåller farliga ämnen och därmed skapar ett problem för samhället måste stå för de kostnader problemet orsakar.

Så länge samhället och återvinningsaktörer tar notan för att städa upp andras föroreningar kommer en skev prissättning på råvaror att bestå. Den asymmetrin, som innebär mer gynnsamma förutsättningar för jungfruliga material jämfört med återvunna, förhindrar effektivt den övergång till en cirkulär ekonomi som samhället eftersträvar.

Väderholmens gård, Sollentuna
2023-11-01

Anders Kihl, Strategichef Ragn-Sells Group

Susanna Lind, chef samhällskontakter Sverige, Ragn-Sells